

FÅGLAR I VÄSTMANLAND

Nr 1 - 2021

Fåglar i Västmanland

Nr 1 2021

Årg 52, ISSN 1404-3297

Fåglar i Västmanland utges av

Västmanlands Ornitologiska

Förening (VOF) och utkommer med

3-4 nummer per år. Tidningen skickas

med post till alla medlemmar

Redaktör

Christina Bredin

Ansvarig utgivare

Johan Karlsson

Distribution

Ulf Carlsson

VOF på nätet:

Hemsida: www.vof.birdlife.se

Facebook grupp: [Fåglar i Västmanland](https://www.facebook.com/Fåglar_i_Västmanland)

Facebook sida: [Västmanlands](https://www.facebook.com/Västmanlands-Ornitologiska-Förening)

[Ornitologiska Förening](https://www.facebook.com/Västmanlands-Ornitologiska-Förening)

Medlemsavgift

Vuxna 160 kr

Familjemedlemskap 200 kr

Ungdom under 20 år 60 kr

Plusgiro 10654-2

Swish 123 577 0318

Tryck: PrimaTryck, Hallstahammar

OMSLAGSBILDERNA:

FRAMSIDA: KUNGSÖRN,

SAMI RAHKONEN, [SRFOTO.SE](https://www.srfoto.se)

BAKSIDA: SNÖSPARVAR, PENTTI KOHONEN

Västmanlands Ornitologiska Förening (VOF)

Föreningen är en ideell, obunden sammanslutning som verkar för att bevara ett rikt fågelliv och öka kunskapen om fågelfaunan i Västmanland.

Fågelskydd har spelat en central roll i föreningen sedan tillkomsten av VOF 1969. Inom styrelsen arbetar fågelskyddskommittén aktivt med flera konkreta projekt. Gruppen fungerar även som länk till myndigheter i frågor som rör fågelskydd.

VOF arrangerar exkursioner och sammankomster och driver

på olika sätt föreningens frågor.

VOF är en integrerad regional-

förening i BirdLife Sverige.

STYRELSE

Ordförande

Johan Karlsson, 070 666 0727

johan.karlsson.vof@gmail.com

Vice ordförande

Christina Bredin, 070 634 4120

christina.bredin@telia.com

Kassör

Per Hagström, 070 583 0617

perhagstrom@telia.com

Sekreterare

Marjatta Ericson, 070 600 0827

marjatta.ericson@telia.com

Fågelskyddsansvarig

Niclas Lignell, 070 770 5779

n.lignell@gmail.com

Övriga ledamöter

Erik Berg, 076 060 3796

bergerik19@gmail.com

Kalle Källebrink, 070 640 0501

kalle.kallebrink@gmail.com

Seppo Leppälampi, 076 645 9780

seppo57@gmail.com

Andreas Porswald, 070 758 7895

andreas.porswald@gmail.com

Jacob Rudhe, 076 252 0696

jacobrudhe@hotmail.com

Leena Zander, 070 362 3025

leena.zander@live.se

INNEHÅLL

	Sid
Vår ordförande	5
Program	6-11
Snösparv	11
Skådarporträtt Petter Sahlström	12-13
Ringmärkning 2021	13
Talltitan	14-15
Ekoskådade Gunde	15
Fågelbordskampen - Fyra vinnare	16
Först till 300 i Västmanland	17
Räkna våtmarksfåglar	18-19
Rapport från Årsmötet	20
Ny i VOF:s styrelse Erik Berg	20
Kungsörn	21
Artrally till fots	22-23
Artrallyt 2021	24-25
Möte med Mälarens viggas	26
Fågelskydd - ett av tre ben	27
Inhängt	28
Uggleveckan 2021	29
Notiser	30
Lokala fågelklubbar	31

Fina bilder gör tidningen trevligare att läsa. Stort tack till de fotografer som ställt sina bilder till förfogande i detta nummer:

- Anders Lif
- Christina Lindquist
- Erik Berg
- Jörgen Lindberg
- Lennart Waara
- Niclas Lignell
- Nori Ahari
- Pentti Korhonen
- Sami Rahkonen
- Ulf-Göran Norefors
- Zsombor Károlyi

Redaktören

Vårsolen har börjat värma och många fåglar har fått vårkänslor och dykt upp tidigare än vanligt. Ska bli intressant att se när tropikflyttarna dyker upp.

Under vintern har digitala möten till stor del fått ersätta våra fysiska träffar. VOF har dock erbjudit utflykter med begränsat antal deltagare och utan samåkning och det har fungerat bra.

Det blir tyvärr inga uggleutflykter i VOF:s regi under Uggleveckan. Men den som vill åka ut och lyssna på egen hand kan få stor hjälp i Artportalen där du kan se var ropande ugglor finns. Att få lyssna till en pärluggla en vindstilla kväll är en upplevelse som jag unnar många att få uppleva.

Många människor letar sig ut till naturreservat i allmänhet samt Asköviken och andra fågelpärlor i synnerhet nu när vårsolen tittar fram. För att kunna bistå dessa besökare med information om de fåglar som rör sig i området, finns VOF-guiden i blå västar i bland annat Asköviken på helger.

Läs gärna skådarporträttet om Petter, en av våra unga skådare. Han är en i ett litet men naggande gott gäng unga skådare i VOF som kommer att föra skådartraditionen vidare.

Christina Bredin
christina.bredin@telia.com

Osignerade artiklar är skrivna av redaktören.

Studie
främjandet

ELON LJUD & BILD

Ateljé Eggeborns

Västmanlands största foto & kikarsortiment!

Kom in i butiken och prova ut den kikare som passar just dig. Vi jobbar med välkända varumärken och har produkter i alla prisklasser. Hos oss hittar du allt från barnkikare & lappar till professionell fotoutrustning.

www.eggeborns.se

Vasagatan 22, Västerås
Tel. 021-186700.
butik@eggeborns.se

Vår ordförande Johan har ordet

För ett år sedan kände vi förvisso till covid19, men vi förstod nog inte hur det skulle påverka våra liv och resan av året. Det var strax efter vårt årsmöte pandemin tog fart och vi fick börja vänja oss med anpassningar och restriktioner.

Kort och gott kan vi säga att 2020 inte blev som vi tänkt oss, men fåglarna fortsatte som vanligt och vi kan också blicka tillbaka på ett fantastiskt fågelår i Västmanland. Ökenpipare vid Frövisjön, tjockfot och härfågel i Norska, kungsfågelsångare i Asköviken och så fick vi en kort gränstvist med Närke på Hjälmaren när det hittades en brednäbbad simsnäppa på Nyckelgrundsstenen. Båttaxi för att se ovanliga fåglar är inte något vi är vana med i Västmanland.

Med flera vaccin godkända och vaccinering påbörjad går det ändå att börja se slutet i tunneln och se positivitet på framtiden. Det handlar inte längre om vi kan börja leva som vanligt igen utan om *när* vi kan göra det.

Min och styrelsens förhoppning är att vi i höst kan bjuda in till ett höstmöte och att vi genom det får en nystart av all verksamhet som legat på sparlåga under pandemin.

Men kom ihåg att fåglarna fortsätter som vanligt och att vi fortsatt har ett viktigt arbete att skydda dem och deras natur och även att ta hand om alla nya natur- och fågelintresserade som faktiskt hittar ut i naturen under pandemin.

Ett bra fågelskyddsarbete börjar alltid med ett stort fågelintresse och ju fler fågelintresserade vi blir desto bättre fågelskydd. Därför är det glädjande att konstatera att vi sakta men säkert börjar närma oss 1000 medlemmar i föreningen.

Johan Karlsson
070-666 0727

Vi ses i fält!
Johan

Studie
främjandet

PROGRAM

Vår - sommar 2021

Vår exkursionsverksamhet vänder sig i första hand till våra medlemmar och vi erbjuder två större utflykter per år, heldag eller med övernattnig. En på våren och en på hösten. Mellan dessa erbjuder vi kortare exkursioner minst en gång i månaden, då vi besöker kända och okända lokaler med varierande svårighetsgrad på skådningen.

För att det ska bli lättare att se om en programpunkt passar just dig så klassificerar vi våra exkursioner utifrån svårighetsgrad. Foto Johan Karlsson om ej annat anges.

Nu har vi börjar bli bra på att anpassa oss efter de restriktioner som råder och nu siktar vi in oss på en vår och sommar med anpassad, men full verksamhet. Under alla våra utflykter och exkursioner så har vi ingen organiserad samåkning, vilket innebär att vi inte erbjuder plats i varandras bilar. Om några väljer att göra upp själva i förväg att samåka så är det ok, men det är inte ok att komma till samlingen och be att få åka med någon.

Vi ber alla som vistas i naturen, med eller utan kikare att visa hänsyn och ta ett personligt ansvar. Den som är sjuk håller sig givetvis hemma. Om du är det minsta tveksam, uppvisar milda symtom, tillhör en riskgrupp eller på annat sätt bör vara extra försiktig och avstå helt från att vistas tillsammans med andra fågelskådare.

MARS 20-28 — UGGLEVECKAN

Ansvarig: Sören Larsson, 070-56 78 725,

Vecka 12 är det dags för vår årliga uggleveckan. Varje år samlas lokalklubbar och fågelintresserade under nio nätter och åker runt och lyssnar. Alla observationer i landskapet sammanställs efter varje natt och publiceras på VOF:s hemsida.

Eftersom ugglor följer sorkarnas population så varierar resultaten år till år. Även väder under uggleveckan spelar en viss roll för resultaten. Många rapporter under senhösten tyder på god tillgång på smågnagare, så om vintern är bra för dem kan vi se fram emot en bra ugglevår. Läs mer på sid 29.

I samband med uggleveckan brukar vi hålla en eller flera exkursioner, men under rådande omständigheter har vi valt att ställa in årets exkursion eftersom vi rör oss på mindre skogsvägar och är beroende av samåkning för att genomföra denna exkursion.

APRIL 1-5 — PÅSKRALLY

Fågelskådning är en ypperlig sysselsättning som går lätt att utföra i dessa pandemitider så länge man väljer att utföra den med folk man normalt träffar och håller avstånd. Därför tänker vi fortsätta med förra årets succé att inbjuda till ett arrtrally under påskhelgen. Skåda enskilt och jämför dina artlistor med andra likasinnade digitalt.

Vi har tre olika klasser. Alla som deltar, är med i alla klasser samtidigt.

Totalklassen

- Här räknar vi alla arter vi ser och hör i Västmanland under påskhelgen.

Ekoklassen

- Här deltar man med muskelkraft. Inget motordrivet fordon är tillåtet i denna klass. Alla arter man ser eller hör i Västmanland räknas. Man utgår alltid hemifrån för att få räkna ett EKO-kryss som man markerar med E eller e i rapportbladet.

Skogslistan

- Utvalda arter som man mest hittar i skogen. Exempelvis skogshöns och korsnåbbar. Dessa arter är markerade med grönt i rapportbladet.

Anmälan: Inbjudan till påskrallyt kommer på hemsidan och Facebook. Där finns regler och hur man deltar beskrivet.

APRIL 17 — HELDAGSEXKURSION PÅ HEMMAPLAN

I slutet av april brukar vi åka på en längre heldagsexkursion. I år kommer vi att hålla den på hemmaplan.

Planen är att börja med att bjuda på spelande orrar på Hälleskogsbrännan och sen fortsätta dagen med att följa något av vattendragen Kolbäckån eller Svartån söderut och avsluta vid Mälaren.

Ledare: Gruppskådning utan ledare

Anmälan: Johan Karlsson, 070-666 0727

johan.karlsson.vof@gmail.com

Samling: 05:00 vid Vallby P, Västerås.

Åter: tidigast 19:00

Svårighetsgrad: Medelsvår till avancerad skådning.

Fysisk krävande: vi kommer att åka bil mellan olika lokaler och beroende på hur dagen blir kan det bli en del förflyttningar och dyker det upp någon raritet kan det bli snabba sådana.

Målarter: skogshöns, hackspettar, rastande vårfåglar och tidiga tropikflyttare.

**Det kan bli ändringar i våra program.
Håll utkik på hemsidan och Facebook för aktuellt program.**

MAJ – VÅRFÅGLAR INPÅ KNUTEN

Första helgen i maj som inte är den 1:a maj brukar evenemanget fågelskådningens dag hållas och i samband med det håller vi också den internationella fågeltornskampen. Hur det blir med detta i år återstår att se, men någon form av aktivitet som passar rådande restriktioner bör det bli och mer information om detta kommer på vår hemsida och via sociala medieplattformar när vi vet mer.

Vi ser dock ett ökat intresse för fåglar och att vistas i naturen. Så vi kommer under våren att försöka finnas till hands på olika fågellokaler i våra blå västar för att kunna svara på frågor och tipsa besökare om vad som finns att se i fågelväg.

För allmänheten ger vi alltså tipset att förutom fåglar även hålla utkik efter de blå västarna.

Vi ser också gärna att dessa västar sprids i hela Västmanland så om någon som frekvent besöker någon lokal vill vara med att sprida fågelintresset kan ni kontakta oss så ordnar vi så att ni får västar.

Kontakt

Marjatta Ericson, 070 600 0827
Christina Bredin, 070 634 4120

MAJ OCH JUNI – ONSDAGSVANDRINGAR PÅ HÄSSLÖ

Våra onsdagsvandringar började 2015 på Hässlö och då gick vi samma sträcka fyra onsdagar under maj och juni och det avser vi göra även i år.

Fokus kommer precis som tidigare år att ligga på fågelsång och den symfoni av sångare som bjuds när vi tar oss från Björnöbron till Limstabäcken på vägen mot Gäddeholm.

Om inga ändringar i restriktionerna införs kommer vi att begränsa deltagarantalet på dessa vandringar till max 8 deltagare.

Datum: 19/5, 26/5, 2/6, 9/6

Ledare: Johan Karlsson och Marjatta Ericson

Deltagare: max 8 deltagare

Anmälan: Johan Karlsson, 070-666 0727

johan.karlsson.vof@gmail.com

Samling: 18:00 vid Kanotklubbens parkering vid Björnöbron.

Svårighetsgrad: nybörjarvänlig skådning

Fysisk krävande: 5 km att gå

Målarter: sångare, rördrom, gök, vattenrall mm

JUNI 19 – NATTFÅGELLYSSNING

I mitten av juni ger vi oss ut på nattliga äventyr då vi letar efter nattsjungande fåglar. Vi startar sent och börjar i fält vid solnedgången och kör till soluppgång dagen efter. Under nattens resa kommer vi att besöka flera olika biotoper för att få så stor artrikedom som möjligt.

Om läget med pandemin och restriktionerna inte förändras kommer vi inte att tillåta samåkning mer än för personer som själva umgås regelbundet. Vi kommer också begränsa deltagarantalet till 16 personer och dela upp oss i två grupper som håller kontakt under natten.

Anmälan: Johan Karlsson, 070-666 0727

johan.karlsson.vof@gmail.com

Ledare: Johan Karlsson

Deltagare: max 16 deltagare

Samling: 22:00 vid VallbyP, Västerås.

Svårighetsgrad: medelsvår till avancerad skådning

Fysisk krävande: vi åker bil mellan olika lokaler

Målarter: nattaktiva fåglar som nattskär, vaktel, kornknarr, sångare och ugglorm

JULI OCH AUGUSTI – STRÄCKSKÅDNING VID KVICKSUND

Förutom måsfåglar sträcker här också en del vadare och rovfågel.

Ett samarrangemang med Ornitologiska Klubben i Eskilstuna.

<http://oke.sormlandsornitologerna.se/>

Datum: 21/7, 28/7, 4/8, 11/8

Ingen anmälan

Information: Johan Karlsson, 070-666 0727

johan.karlsson.vof@gmail.com

Samling: 18:00 vid Kvicksundsbrons södra fäste

Svårighetsgrad: medelsvår skådning

Fysisk krävande: vi står still under ett antal timmar

Målarter: tärnor, mås, trut, vadare och rovfågel.

På sin väg mot vinterkvarteren följer tärnor och mås Mälaren västerut vidare mot Hjälmaren, Vättern och Väneren för att nå Västerhavet.

Då de helst flyger över vatten utgör Kvicksund en flaskhals som vid gynnsamma väderförhållanden trycker ned fågelsträcket som då kan räknas i stora mängder.

Under fyra onsdagar kommer vi att stå vid Kvicksundsbron och spana och räkna sträckande fågel.

Studie
främjandet

AUGUSTI 28 – EFTERMIDDAGSTUR TILL HJÄLSTAVIKEN

Strax utanför Västmanland vid Ekolsund ligger Hjälstaviken, en av Svealands anrikaste fågellokaler som till och med omnämns i Selma Lagerlöfs bok Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige.

Hit tänker vi åka och tillbringa en eftermiddag och kväll i slutet av augusti, då det tidiga höststräcket är i full gång. Vadare och gäss samlas i stora mängder i denna gamla avsnörda mälarevik som idag förbinds med Mälaren av en smal kanal.

Anmälan: Johan Karlsson, 070-6660727
johan.karlsson.vof@gmail.com

Ledare: Johan Karlsson och Marjatta Ericson

Samling: 13:00 Vallby P, Västerås.

Svårighetsgrad: lätt till medelsvår skådning

Fysisk krävande: vi går på lättpromenerade gångvägar

Målarter: vadare, gäss och sträckande tättingar.

Program Rapphönan

Alla fågelintresserade tjejer är välkomna till Rapphönan. Nu när det blivit vår har vi utomhusträffar eftersom det är lättare att hålla avstånd.

Mer info om var vi ska träffas kommer på hemsidan under meny Grupper/Rapphönan.

Kontaktpersoner:

Christina Bredin, 070 634 4120
 Marjatta Ericsson, 070 600 0827

Vi träffas

April - Måndag 12/4

Maj - Måndag 3/5

Juni - Måndag 7/6

Program Daglediga

Vi fortsätter att endast ha utomhusträffar och kommer att göra utflykter de torsdagar då vädret tillåter och då hålla oss nära och runt Västerås. Ett mail kommer att skickas ut senast onsdagar med info om torsdagens program. Anmälan görs senast kvällen innan till den som är kontaktperson för utflykten. Kontakta Britt Björkman om du vill komma med på Dagledigas utskickslista.

Under våra utflykter har vi tillsvidare ingen organiserad samåkning, vilket innebär att vi inte erbjuder plats i våra bilar, detta enligt VOF:s policy.

Daglediga finns på VOF:s hemsida under meny: Grupper och nätverk/Daglediga.

Kontaktpersoner dagledigas verksamhet:

Bo Askerin	070 – 172 26 50
Britt Björkman	073 - 915 85 61
Erik Westman	073 - 023 85 90
Lennart Urby	070 - 317 55 42
Sten-Ove Sandell	073- 544 56 20
Ulla Stengärde	073 - 984 29 46

Studie
främjandet

Snösparv *Plectrophenax nivalis*

Steniga kalvfjällsmiljöer är snösparvens favoritbiotop i vårt land, helst så högt upp att det ligger kvar snödrivor hela året. Den livnär sig på insekter som den gärna plockar på snön.

Boet av gräs och mossor fodras ofta med renhår och placeras i rösen, skrevor, under stenar.

Efter häckningen kan man se fågeln längre söderut i landet, ofta i stora flockar som rastar på havsstränder eller stubbåkrar på väg mot övervintringsplatser längs Nordsjöns kuster. I mars drar snösparvarna norrut. I flykten känns den främst igen på sina stora vita vingfält i kontrast till de mörka handpennorna.

FOTO: LENNART WAARA

Skådarporträtt Petter Sahlström

"Det bästa med fågelskådning är att man får vara ute i friska luften och hitta egna fåglar."

Petter är 15 år, bor i Västerås och fick smak för fågelskådning när han var runt tio och fick följa med morfar en höst till Asköviken. Där fick han se och uppleva massor av gäss och andra fåglar, som han tyckte var riktigt häftiga och det gjorde att hans fågelintresse föddes. Nästan varje vecka åkte han sen ut med morfar till olika ställen och fick se nya fågelarter. Så småningom började han även skåda på egen hand och gick med i VOF och följde med på föreningens utflykter.

Petter har inga kompisar i sin egen ålder som är skådare så det blir antingen skådning på egen hand eller också med morfar. Härom kvällen var han ute och lyssnade efter ugglor och hörde sju stycken. Det var ju hellyckat med höjdaren var att han fick höra sin första pärlluggla. Ett livskryss!

Artportalen använder Petter flitigt för att rapportera sina obsar, dels för att bidra till forskningen och statistiken men även för att hålla koll på sina listor. Men han vill också dela med sig till andra när han har gjort en observation. Han är redan uppe i 270 arter. Det närmaste målet för Petter är nu att komma upp till 300 arter, som han tycker ligger inom räckhåll. Sen får han fundera på nästa mål. Och han tycker nog att det även skulle vara kul att få uppleva några arter utomlands.

Här hemma blir det mest skådning på helgerna eftersom vardagarna är fyllda med skolarbete. Han tycker det är bra att det finns så många fina lokaler runt Västerås där han

FOTO: CHRISTINA LINDQUIST

Petter i skådarkepsen vid ringmärkningsbordet tillsammans med Zsombor och Benjamin. vid höstens ringmärkning vid Skopan på Björnön VÄSTERÅS.

gärna skådar – Asköviken, Björnön, Ängsö och så Hjälstaviken utanför Enköping någon gång ibland. Sommartid spanner han fast kikarstativet på pakethållaren på cykeln och trampar ut till Frövisjön, där det alltid finns något intressant att spana in.

Favoritfågeln är svärtan som han tycker är jättevacker med den svarta och vita dräkten och den gula näbben. Även andra kustfåglar som ejder, alfågel, sillgrissla och tordmule står högt i kurs. Och när han var på Landsort i juli förra sommaren fick han sitt lystmäte när han steg upp vid tretiden på morgonen och ställde sig på södra udden och spanade på förbiflygande kustfåglar. Det var varmt, vindstilla och jätteläcker.

Ottenby på Öland har Petter besökt en gång i slutet av oktober och det gav mersmak. Så hans önskan nu är att få åka till Öland igen i september och få uppleva alla flyttande fåglar. Att se kungsfåglar i stora flockar är något han gärna vill vara med om.

Ringmärkningen som VOF startade förra sommaren blev för Petter en helt fantastisk upplevelse. Det var första gången han var med om ringmärkning, men helt säkert inte den sista. Nu ser han fram emot när årets

Petter, en av VOF:s unga fågelskådare, som kommer att föra skådartraditionen vidare.

ringmärkning drar igång i maj. Sen är hans sikte inställt på att någon gång i framtiden få jobba på Ottenby.

Till slut vill Petter ge ett råd till unga som är intresserade av fåglar: "Åk ut med nån vuxen som gillar att vara ute i naturen, helst nån som har ett fågelintresse." ■

Ringmärkning 2021

Förra året startade vi upp ringmärkning i föreningens regi och i år kommer denna verksamhet att fortsätta.

Vi kommer att ha en CES-märkning över sommaren då vi märker fåglar under häckning. Under hösten kommer vi sedan att ha en friare märkning av flyttfåglar och då kommer vi återigen kunna bjuda in besökare.

Vår ambition är också att kunna erbjuda en kurs för ringmärkarassistenter under höstmärkningen. Under kursen kommer deltagarna att få lära sig föra protokoll, hantera nät och hantera fåglar.

Om och när detta blir av kommer att meddelas på vår hemsida och i sociala medier. ■

TALLTITAN

Artikeln publicerades i FIV 2/1995

Text Sören Larsson 1995

De stora mestågen har saknats i de västmanländska skogarna de senaste vintersäsongerna. Sören Larsson tar nedan upp flera inventeringar som tyder på att en av "tågens" mest tongivande fågelarter, talltitan, knappast kan betraktas som allmän i våra skogar längre. Sistlidna vintersäsong kunde man göra en heldagsexkursion i det västmanländska skogslandet utan att notera talltita.

Talltitan anses som mycket stationär, speciellt adulta fåglar lever inom ett ganska begränsat område året runt. Ungfågeln företar dock vissa år mer eller mindre utvecklade flytt-rörelser.

Talltitan kan förekomma i de flesta typer av barr- och blandskogar som är 30 år eller äldre. Arten får väl också betraktas som något av födoopportunist, dvs den lever av diverse insekter, spindlar samt växtfrön som den finner i träden eller på marken. Vistelsemiljö och födoval gör att talltitan bör kunna betraktas som en "tålig" fågelart. Boet hackar talltitan ut, gärna i något innanmurket lövträd, främst i björk eller klibbal hos oss. Det kan förekom-

ma brist på lämpliga boplatsträd inom stora barrskogsarealer.

Flertalet fågelintresserade i Ramnäs och Surahammar har deltagit i Svenska Vinterfågelräkningar sedan säsongen 1977/78. Resultatet från dessa räkningar bekräftar den spontana reaktion vi har - att talltitan har minskat kraftigt.

På 1970-talet häckfågeltaxerade undertecknad ett par skogsytter. Åren 1974-77 taxerades ett 16 ha stort skogsområde vid Kilbäcken i Ramnäs. Antalet utvärderade talltiterevir var för respektive år 2,3,2 och 2. 1978 och -79 taxerades ett 15 ha stort skogsområde i Myrskogen vid Gnien (numera naturreservat). Båda åren kunde tre talltiterevir utvärderas. Lågt räknat ger det en genomsnittlig täthet på hela IS par/km²

1992 häckfågeltaxerade jag ett 19 ha stort skogsområde vid Björkkärret i Ramnäs. Endast ett talltiterevir fanns där. Året därpå inventerade jag intilliggande skogsområde, också det på 19 ha. Där kunde två revir utvärderas. För dessa båda områden som dessutom hyser god talltitebiotop ger den en ungefärlig täthet på 8 par/km². Tyvärr är de inventerade skogsområdena från 1970-talet och 1990-talet inte desamma. Ändå vill jag påstå att resul-

taten från inventeringarna stärker min uppfattning att talltitan har det mycket besvärligt i de västmanländska skogarna just nu.

Det finns få uppgifter om talltitans populationstäthet från andra delar av landet. I Dalarnas Fåglar (DOF, 1993) föreligger uppgifter om tätheter på 2-12 par/km², men inget nämns om populationsförändringar. I Svensson (1994) visas resultatet från Svenska Vinterfågelräkningar för hela riket. Där kan en nedåtgående tendens noteras för talltitan.

Vid de vinterfågelräkningar som genomförts i Surahammars kommun under perioden 1977-94 har en mycket kraftig minskning av talltiteobservationer inträffat (se fig 1). I figuren visas den procentuella förekomsten av talltita i inventeringsresultatet. En felkälla i materialet kan vara att inte samma rutter inventerats varje år under perioden. Med kännedom om de olika rutternas förläggning och miljön i dem, vill jag ändå påstå att det

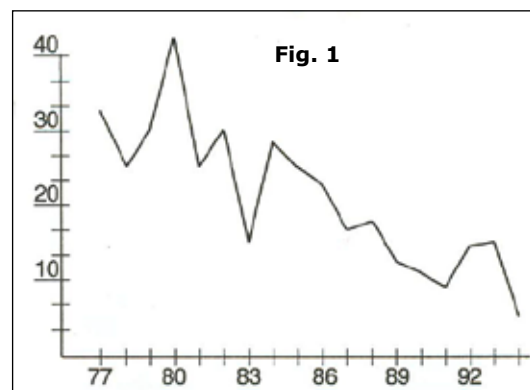
verkliga förhållandet för talltitan är så illa som visas i figuren.

I Sveriges fåglar (SOF 1990) anges talltitan som allmän häckfågel i landets skogar. Frågan är om detta fortfarande gäller för det västmanländska skogslandet?

Tack till de fågelskådare som under åren 1977-95 i vintriga Ramnäsmarker letat talltitor och andra vinterfåglar. Utan den insatsen har det varit betydligt svårare att upptäcka det allvarliga som händer i våra barrskogar. ■

Kommentar från Sören Larsson 2021: Läget för talltitan i de västmanländska skogarna är att denna en gång så vanliga art inte längre är det. Mig veterligt finns det inte några nyare studier från de västmanländska skogarna (förutom på brandområdet, de senaste sex åren) som belyser talltitans förekomst i landskapet.

Procentuell andel talltita under vinterräkningarna i Surahammars kommun 1977-1994

EKOSKÅDA – DU SER OCH HÖR MER

Gunde Persson från Grythyttan provade för första gången på Ekoklassen i årets Artrally. Han hade tänkt cykla för att kunna ta sig längre i kommun, men väglaget var för halt. Det blev en promenad istället och han hann hela 18 km under dagen.

Han tyckte det var väldigt intressant jämfört med att åka runt med bil, han både hörde och såg mer och han tog sig upp på ställen där man inte brukar åka i bilracet. Gunde "Träsksmyg" fick ihop 32 arter, lika många som "Birdie nam nam" som åkte många fler mil med bil.

Fyra vinnare i Fågelbordskampen

Text: Johan Karlsson

Nu kan vi summera vinterns fågelbordskamp. Det har rapporterats fågel från 55 olika matningar i 6 olika kommuner under december, januari och februari. Ett gensvar som var större än vad vi hade väntat oss, så vi fick lägga till kolumner i vårt gemensamma rapportblad.

Bästa matningarna

I toppen på matningslistan hittar vi fyra matningar i tre kommuner. Alla har rapporterat in 28 arter.

- Bergbo 1, Frövisjön
- Ryttaarvägen 13, Strömsholm
- Pumphusmatningen, Skultunasågen
- Åsvägen 5, Ramnäs

Hur vi skulle skilja på matningar som hamnade på samma antal arter hade vi inte med i våra regler, så vi får helt enkelt utropa alla dessa fyra matningar till vinnare i vår första fågelbordskamp.

Stort grattis till er alla 4!

Vanligaste arterna

När så många som 55 matningar rapporterar arter så får vi också en bra fingervisning om vilka arter som är vanligast här i Västmanland. Fågelbordskampen skiljer sig inte från Vinterfåglar inpå knuten när det kommer till vilken den vanligaste arten är i alla fall. Längst upp hittar vi Talgoxe.

- Talgoxe 49
- Blåmes 49
- Koltrast 47
- Nötväcka 47
- Större hackspett 43

FOTO: JÖRGEN LINDBERG

Skillnaden mellan fågelbordskampen och Vinterfåglar inpå knuten är att här räknar vi bara arter och inte antal. Därför hamnar arter som inte förekommer i så stora antal som större hackspett och nötväcka högre upp i vår fågellista. Men om vi kollar antal matningar i statistiken för Vinterfåglar inpå knuten så är det ganska lika resultat även om ordningen skiljer sig lite på vissa arter.

Att vi hittar sparvhöken på plats 13 i fågelbordskampen beror nog på att kampen pågår i 3 månader och då blir det lättare att få in en sparvhök än under en specifik helg.

Ovanliga arter

Längst ner på fågellistan hittar vi några spännande arter. Av de fem arter som bara setts på en enda matning under vintern så har fyra hittats på de fyra bästa matningarna.

- Nötkråka – Skillberg
- Taltrast – Bergbo
- Rödvingetrast – Åsvägen 5
- Varfågel – Pumphusstigen
- Stare – Åsvägen 5

Nötkråkan som rapporterades in vid Skillberg var ingen överraskning, det är ju en skogsmatning som är känd för sina nötkråkor.

Varfågel letar sig då och då in i trädgårdar, men Pumphusstigen ligger inte i en trädgård utan är en våtmarksmatning vilket är en typisk biotop för varfågel under vintern.

Rödvingetrast är en ovanlig vintergäst, men med den milda inledningen av vintern är det ändå förvånande att inte fler matningar lyckades få in den under december.

Stare stannar också ganska länge och borde nog ha hittats i lite större utsträckning under den milda inledningen, men de hittade väl tillräckligt mat på annat håll.

Taltrast är annars den stora överraskningen bland dessa arter. Den är en utpräglad flytt-

fågel och vinterfynd av den är inte vanliga.

Sen har vi några arter som bara setts på två matningar som också bör nämnas: gräsand, kattuggla och svarthätta.

55 matningar deltog i kampen

Detta var mer än vad vi räknade med och vi kommer att fortsätta med detta nästa år. Då planerar vi att dela upp kampen i tre månads-kamper och en totalkamp. På så sätt hoppas vi kunna skilja de bästa matningarna åt. Men det viktigaste är att det ska vara enkelt och roligt att delta, så får vi inte till någon enkel lösning med rapportering så byter vi inte.

Stort tack till alla som deltagit och gjort denna kamp spännande och roligt att följa.

Först till 300 i Västmanland

"Att hitta nya arter i landskapet är kul. Det bryter slentrianen."

Under förra året hängde Kalle Källebrink in fyra nya arter på sin västmanlandslista — ökenpipare, brednäbbad simsnäppa, tjockfot och kungsfågelsångare. Summan på listan blev då 298.

Kalle rapporterar alltid sina fynd på Artportalerna när han är ute och skådar, sen sköter Artportalerna resten. Det är bara att gå in och kolla läget på de listor man vill se.

I slutet av 2020 kom så ett meddelande från Raritetskommittén RK inom BirdLife Sverige att de beslutat att mandarinand och stripgås skulle räknas som kryssbara. Detta innebar att många skådare fick fler arter på sin lista och Kalle Källebrink blev därmed först att komma upp i 300 arter i Västmanlandslistan.

Grattis Kalle!

FOTO: CHRISTINA BREDIN

FOTO: ZSOMBOR KÁROLYI

Var med och räkna våtmarks- fåglar i Västmanland

Smålom *Gavia stellata*

Var med och bidra till forskningen genom att räkna sjöfåglar vid någon av Västmanlands alla sjöar och våtmarker! Under maj månad kommer den nationella sjöfågelinventeringen att genomföras.

Västmanlands ornitologiska förening deltar sedan år 2019 i sjöfågelrutterna, en nationellt samordnad inventering av sjöfåglar under häckningstid. Inventeringen är ett samarbete mellan Birdlife Sverige, samtliga regionala föreningar och Svensk Fågeltaxering (Lunds universitet). Syftet med inventeringen är huvudsakligen att samla in data som kan användas för att beräkna trender för våtmarksfåglar, dvs. att följa populationsförändringar över tiden, men även att öka intresset för att inventera och arbeta med miljöövervakning på ideell basis.

Inventeringen genomförs vid ett tillfälle under perioden 10 - 25 maj och alla typer av blöta miljöer såsom sjöar, våtmarker, småvatten och viltvatten kan ingå. Den enda typen av blöt miljö som egentligen är exkluderad är myrmark.

Alla fågelarter, exklusive tättingar, knutna till vatten och våta miljöer samt rovfåglar räknas. De fåglar som ingår är därmed: lommar, doppingar, hägrar, skarvar, andfåglar, tranor, sumphöns, vadare, måsar, tärnor och rovfåg-

lar. Metodiken är relativt enkel, vilket gör att alla som har goda fågelkunskaper men kanske mindre erfarenhet av att inventera kan delta.

Första året ett område inventeras bestäms man vilken typ av inventeringsmetod som ska gälla vid just det området. Man kan välja på tre olika varianter av metod.

1. En punkt, då räknar man enbart från en förutbestämd punkt, oftast ett fågeltorn eller en plattform.
2. Punktrutt, räkning sker då från ett flertal förutbestämda punkter kring det område som ska inventeras.
3. Inventeringsslinga, där man noterar de fåglar som observeras medan man går runt det område man vill täcka in.

Utlägg av punkt/punkter eller slinga gör du själv eller i samråd med undertecknad. Därefter är tanken att området ska fortsätta inventeras årligen och med samma metodik. En rutt/slinga är inte personlig utan kan tas över av en ny inventerare om den förste inventeraren inte längre kan fortsätta med rutten.

Våtmarksområde	Kommun	Våtmarksområde	Kommun
Asköviken	Västerås	Lönnbrosjön	Surahammar
Fröslibäcken	Västerås	Turkiesjön	Surahammar
Frövisjön	Västerås	Näcksjön	Surahammar
Sågdammen, Skultuna	Västerås	Ulvramen	Surahammar
Ängsö slotts våtmark	Västerås	Djupen	Surahammar
Fågeltornet Grisfjärden,		Öketjärn	Surahammar
Ängsö	Västerås	Felingen	Surahammar
Kurödammen, Ängsö	Västerås	Fiskkraken	Surahammar
Trådarängarna	Västerås	Gryten	Surahammar
Billingens fågeltorn	Hallstahammar	St. Morsjön	Surahammar
Lagårdssjön	Hallstahammar	Virsbosjön	Surahammar
Valstasjön	Hallstahammar	Västersjön	Surahammar
Hagabergs reningsverks-		Glåpen	Surahammar
dammar, Väringen	Lindesberg	Hällsjön	Sala
Torrvarpen	Hällefors	Rörbosjön	Sala
Högbymaden, Gnien	Surahammar	Fläcksjön	Sala
Bosjön	Surahammar	Gussjön	Sala
Östra Välen	Surahammar		

Sedan tidigare inventeras ett trettiotal sjöar och våtmarker i Västmanland, se tabell ovan över våtmarksområden som sedan tidigare ingår i inventeringen sjöfågelrutterna. Flest områden finns i Surahammars kommun där Ramnäs-Virsbo naturklubb var tidiga med att starta upp inventering vid ett antal av kommunens sjöar och våtmarker. Därutöver ingår de mest välbesökta våtmarksområdena i Västerås, Hallstahammar och Sala kommun samt några enstaka områden i landskapets västra del. Det finns dock fortfarande ett stort antal sjöar och våtmarker kvar som skulle kunna ingå i inventeringen, varav ett antal är några av Västmanlands finaste fågelområden.

Intresserad av att delta?

Skulle du eller kanske din lokal-klubb vara intresserad av att inventera något eller några områden? Hör då av dig till mig så kan vi diskutera inventeringsupplägg och detaljer inför vårens inventering. Även om inventeringen ska genomföras av en

person finns inget som säger att man inte kan vara en grupp som ger sig ut till en våtmark för att skåda lite fågel och ta en fika, samtidigt som en av personerna passar på att räkna allt man ser och på så sätt bidra till forskningen.

Jacob Rudhe
Regional koordinator för sjöfågelrutterna
Jacob.rudhe@gmail.com
076-252 0696

Kricka *Anas crecca*

FOTO: ZSOMBOR KÁROLYI

Rapport från Årsmötet

Årsmötet hölls digitalt med 25 inloggade medlemmar och hela mötet flöt på mycket smidigt. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet av mötet och budget för 2021 godkändes.

Johan Karlsson valdes om till ordförande på 1 år och Marjatta Ericson, Kalle Källebrink, Leena Zander och Seppo Leppälampi valdes om till ledamöter på 2 år. Och Erik Berg valdes in som ny ledamot på 2 år. Se presentation av honom nedan. ■

Ny i VOF:s styrelse - Erik Berg

Erik är 23 år och från Västerås. Han har sedan barnsben ett ivrigt och nyfikenhet intresse för djur och natur, inte minst för fåglar. Vid sidan av fågelintresset sysslar han idag också mycket med insekter, och under vinterhalvåret spårar han gärna rovdjur. Sedan ett par år tillbaka är han också medlem i föreningen Naturfotograferna/N. Till vardags läser han en masterutbildning i Ekologi och Naturvård vid Uppsala universitet, en fortsättning på grundutbildningen i biologi från SLU.

Erik har aktivt skådat fågel i drygt 10 år, men minns så hur intresset väcktes betydligt tidigare än så, när han som barn följde med sin morbror ut för att kolla på lappugglor eller lyssna på kornknarrens märklige läte. I tidiga tonåren kom han i kontakt med ringmärkning för första gången som assistent vid Kvismare fågelstation. Han har sedan dess assisterat vid ytterligare fågelstationer, gått Ottenbys ringmärkningskurs under ledning av Magnus Hellström samt jobbat som ringmärkare vid Ännsjöns fågelstation.

Idag ringmärker han mest med egen licens, där fokus ligger på småfåglar, ugglor och boungar av rovfåglar, men assisterar så ofta han får chansen andra ringmärkare i deras projekt. Han har också varit engagerad i den standardiserade CES-märkning som under 2020 påbörjades i VOF:s regi.

FOTO: NICLAS LIGNELL

Erik är övertygad om att uppstarten och utvecklingen av en ringmärkningsverksamhet inom VOF var, och är, ett viktigt verktyg för att väcka intresse och nyfikenhet kring fåglar, något som märktes tydligt under 2020 års säsong. Både unga och gamla, erfarna och nytillkomna fågelentusiaster kunde samlas kring och fascineras av att se fåglarna på nära håll, utbyta kunskaper och erfarenheter, eller bara ha en trevlig stund tillsammans.

Dessutom utgör den standardiserade ringmärkningen en viktig roll i övervakningen av våra fågelbestånd och förändringar i deras levnadsmiljöer, där de lokala fågelklubbarna bör ha en framträdande roll. Det är bland annat detta han gärna arbetar vidare med inom styrelsen för VOF. ■

Kungsörn *Aquila chrysaetos*

FOTO: JÖRGEN LINDBERG

Kungsörnen är en luftakrobat som kan nå höga hastigheter. Den bygger bo i kraftiga träd eller på klipphyllor och äter främst små däggdjur men kan även kadaver.

Kungsörnen ingår i en stor grupp av örnar som kännetecknas av sina fjädertäckta ben. Med ett vingspann upp mot två meter, är det just storleken som utmärker den bland skandinaviska rovfåglar. Bara havsörnen blir något större.

Hos vuxna kungsörnar är fjäderdräkten mörkt brun med gyllenbrun hjässa och nacke. Ungfåglar har inslag av vitt på vingar och stjärt och fjäderdräkten förändras under de första levnadsåren.

Kungsörnen glidflyger gärna, och kan under flykt nå höga hastigheter, ibland uppåt 200 km/tim. Den uppvisar också imponerande akrobatik i luften under vårens spelflykt. Och ger sällan ifrån sig ljud, men ibland hörs ett gällt skrik eller kackel.

Örnarna blir köns mogna efter 3-5 år och bildar då monogama par som kan hålla ihop livet ut. Fåglarna etablerar vidsträckta revir med fler bon, som byggs som stora plattformar av ris och grenar, vanligtvis i grova träd, men ibland på klipphyllor. I mars-april läggs upp till fyra ägg. I de flesta fall överlever bara en eller två ungar, som är flygfärdiga runt mitten av juli. Vuxna fåglar flyttar sällan, medan ungfåglar vanligtvis drar söderut under oktober.

Kungsörnens typiska byten utgörs av små däggdjur och andra fåglar, men den anpassar födoval utifrån sin livsmiljö och äter också gärna av kadaver. Ibland tas även större djur som rävar och renkalvar. Tillgången på lämpliga byten påverkar kungsörnsstammen i

högsta grad och i fjällvärlden ökar exempelvis mängden lyckade häckningar under år med mycket gnagare. Bland kungsörnens vanliga byten finns många större fåglar, som exempelvis ripor, änder, gäss och tranor.

Med all sannolikhet har kungsörnar varit vanligt förekommande i Skandinavien sedan långt tillbaka i tiden. Liksom andra stora rovdjur har de dock av människor ansetts som ett hot, inte minst mot boskap och husdjur. Även historier om örnar som tar spädbarn var vanliga förr i tiden. Örnarna blev därmed tidigt utsatta för förföljelse, i form av jakt, förstörda bon och förgiftad mat som lades ut. Under slutet av 1800-talet skedde en kraftig minskning av populationen och i början av 1900-talet fanns inte många örnar kvar.

För att rädda stammen fridlystes kungsörnen slutligen 1924. Detta hejdade den nedåtgående trenden och stammen kunde sakta återhämta sig. Till skillnad från havsörnen, klarade sig kungsörnen relativt bra undan de effekter av miljögifter som började upptäckas under 1960-talet. Förmodligen var detta tack vare att de flesta kungsörnar inte åt vattenlevande djur, som ackumulerade mest gifter, i någon större utsträckning.

Trots fridlysning har en viss förföljelse av kungsörn ändå fortsatt och på sina håll allvarligt stört eller helt hindrat häckningen. Idag hotas örnarna också indirekt av mänskliga aktiviteter, som exempelvis skogsbruk, trafik och kraftledning. Den totala populationen i Sverige uppskattas till ca 700 par. ■

Källa: Naturhistoriska Riksmuseet

ARTRALLY TILL FOTS MED STEGLITSERNA

Text: Nori Ahari

Idén att göra om laget från ett bilburet till ett gående föddes i just en bil. Efter en ganska blek insats i 2019 års artrally kände vi allihop att det vore roligt med en ny utmaning. Det fanns redan flera lag som sedan många år promenerade på artrallyt och vi började diskutera ett sådant upplägg i bilen på väg hem från Westerqvarn. När Johan kläckte idén till ett roligt lagnamn var saken klar och Black River Dippers formades om till STEGLITSERNA (Ett lag som har gått för långt).

Artrallyt 2020 blev till ett första experiment. Den rutt vi följde då, med start på Malmaberg, via centrum och Hamre med avslutning på Björnön, gav klenst med skogsarter och nästan inga rovfåglar. Den gången slutade vi på 37 arter, ett helt OK resultat förvisso. Dock kände vi att rekordet på 40 arter för gående lag kunde vara inom räckhåll.

Till 2021 kändes det mer naturligt än någonsin att ställa upp i eko-klassen. Utöver de uppenbara fördelarna för miljön kunde vårt lag, som bestod av medlemmar ur olika hushåll, ändå träffas och tävla tillsammans utan att behöva trängas i en bil. Jag tycker också att det känns rimligt att deltagare utan tillgång till bil, kan delta och fortfarande ha ett eget pris att tävla om.

Starten skulle i år utgå ifrån fågelmatningen vid Lindsnäs för att få bättre utdelning på skogsmesarna. Vi skulle sedan promenera

genom Skälby, och sedan vidare till Saltängen där vi hoppades på rovfåglar. Därifrån skulle vi försöka ta oss mot centrum via Djuphamnen och kraftvärmeverket, förbi Lögarängen och till sist avsluta vid skitviken och Kokpunkten där vi kunde få in pilgrimsfalk och kungsfiskare.

Laget som justerats något sedan förra året kändes starkt och ruten genomtänkt. Ett genrep på nyårsdagen resulterade i 40 arter, vilket var en tangering av rekordet för gå-lag i artrallyt. Dessutom hade en gråspett hållit till under en period vid Lindsnäs vilket gav lite extra krydda. Den enda smolken i bägaren var en extremt besvärlig halka som drabbade oss dagarna innan start. Här gällde det att anpassa tempot och ta det försiktigt.

För att det ska gå bra i ett artrally måste man också ha flyt med fåglarna och just i år kändes det som att vi verkligen hade det. När vi träffades klockan 08:00 vid matningen började mål-arterna för lokalen trilla in en efter en, och mer därtill. Svartmesen for fram och tillbaka mellan fröautomaterna, kungsfågeln ilade fram mellan grenarna, både tall- och entita visade sig fint och grå- och grönsiska lät höra sina locklåten. När en flock stjärtnesar surrandes svärmade runt oss var det svårt att inte få glädjefnatt och precis när vi hade bestämt oss för att det var dags att dra vidare reagerade vi på en hackspett som rörde sig bland grenarna högt upp i en gran. Det visade

sig vara den vackra gråspetthonan som kikade fram.

När vi promenerade genom Skälby kände jag att det var hemtrevligt att skåda på hemmaplan. När vi gick förbi sidensvansarnas favorit äppelträd satt de där planenligt och lekparken mellan Skälbygatan och Rösegårdsgatan bjöd på stenknäck såsom det var tänkt. Längs med Saltängsvägen kom de första misarna. Trots intensivt spanande mot Lundby kyrka kunde vi inte hitta någon ur det par tornfalkar som vi visste höll till där och även fjällvråken lyste med sin frånvaro. Besvikelsen byttes snart mot glädje när en medtävlare vi mötte tipsade oss om en råka som efter en stunds spanande hittades på marken. En riktig tung art på artrallyt. Samtidigt fick vi STEGLITSER in en stor flock med just steglitsor och slapp skämmas över vårt lag-namn.

I Djuphamnen gick duvhöken ner lågt i sin jakt på tamduvor mitt framför oss. Härifrån kunde vi tuba in havsörn på Kattskär och storskrake simmandes i fjärden. Färden gick vidare mot centrum och fast stumheten i benen började ge sig till känna kunde vi lägga till gårdsmyg och trädskrypare på listan.

När vi närmade oss centrum låg vi redan över vårt mål på 40 arter och bestämde oss för

att ta omvägen via Vasaparken för att försöka hitta strömstare vid turbinbron och ringduva i parken. Tyvärr blev detta en resultatlös omväg. Kungsfiskarna vid Kokpunkten gjorde dock ingen besviken och medan vi följde en av dessas flykt tvärs över viken trodde vi knappt våra ögon när vi fick syn på en rörhöna som öppet promenerade över en brygga.

Vi var ordentligt trötta och redan extremt nöjda när en ringduva plötsligt visade sig förbiflygande över kokpunkten. Denna vår 46:e art för dagen blev också den sista. Vi avslutade vid matningen på Notudden där vi hoppades på rödhake som dock uteblev.

Vid den digitala genomgången på kvällen kunde jag inte låta bli att känna en glädje som överskuggade tröttheten. Vi hade överträffat vårt eget mål med hela 6 arter och, som det visade sig senare, tagit hem grönölingen — eko-klassens pris. Samtidigt kände jag mig ödmjuk i sällskap med mina fantastiska lagkamrater som till synes hörde och såg precis allt. Årets totalvinnare landade på fantastiska 56 arter. Hatten av.

För vår del hoppas jag att trenden med gång fortsätter och att även fler lag hakar på. 50 arter till fots känns svårt, men inte omöjligt. ■

Steglitserna - Johan, Petter, Nori och Benjamin

Artrallyt 2021

Årets Artrally - det 21:e i VOF:s regi - samlade 35 lag med totalt 81 deltagare, som rapporterade in 87 arter. Glädjande var att vi hade 17 nya deltagare i rallyt. Årets rally hade ett Coronanpassat upplägg vilket innebar att ett lag kunde bestå av 1 person. Någon återsamling med pyttipanna och prisutdelning på Westerqvarn blev det inte heller. Den ersattes med en digital genomgång av resultaten som leddes av Niclas Lignell.

Korporna

Korporna är det stora priset där alla tävlar mot alla och det lag som får ihop flest arter i en och samma kommun vinner.

Förra året bjöds vi på en rafflande spänning under artsammanställningen när hela 4 lag kom över 60 arter och priset slutligen hamnade i Köping.

Frågan var nu om något köpingslag skulle kunna hålla kvar korporna i kommunen.

Ganska snart under årets artgenomgång stod det dock klart att Family Business från Västerås stod i en klass för sig och den spännande slutstriden uteblev helt.

Stort grattis till till högsta vinsten:

Family Business – Niclas Lignell och Hannes Lignell – 56 arter

Tofsmesen

Vårt skogspris som går till det lag som sett flest arter från en förutbestämd lista med skogsarter.

Vinnare

Köping Kingfishers – Daniel Bremer, Mikke Bränström och Ewa Thelén – 8 arter.

Gröngölingen

Pris i Ekoklassen, där man måste ta sig runt med muskelkraft under dagen. Inga motordrivna färdmedel är godkända.

STEGlitserna – Nori Ahari, Petter Sahlström, Benjamin Rodling och Johan Karlsson – 46 arter

Utöver dessa priser där lag från hela Västmanland tävlar mot varandra så har Hallstahammars kommun och Skinnskattebergs kommun egna priser.

Kungsfiskaren - Skinnskatteberg
Great Tits – Per Eriksson och Lena Öling
37 arter

Pilgrimsfalken - Hallstahammar
Falcon Guld – Ulf Carlsson 49 arter

Priserna kommer att överlämnas till vinnarna vid årets höstmöte i november.

Kommun	Antal lag
Köping	1
Västerås	13
Hallstahammar	9
Hällefors	3
Sala	2
Surahammar	1
Nora	3
Fagersta	1
Skinnskatteberg	2

Plac.	Lag	Arter
1.	Family Business	56
2.	Falcon Guld	49
3.	Gnutta Flax	47
4.	STEGlitserna	46
5.	Köping Kingfishers	45
6.	Alfons	44
7.	ACDC	44
8.	Mockingjays	42
9.	KBK Birders	41
10.	Crossbillarna	41
11.	Det går ju så bra	40
12.	Öhlanders	40
13.	Roadrunner	39
14.	Spillkråkorna	38
15.	Krickorna	38
16.	Salaskrakarna	38
17.	Var-fåglarna-är-de	37
18.	Great Tits	37
19.	Askövandarna	36
20.	Korplaget	35
21.	Team Fagersta	35
22.	Flest(?) i väst	34
23.	Ensam i Nora	33
24.	Birdy nam nam	32
25.	Träsksmysen	32
26.	Lappland	32
27.	Skogstrollen	31
28.	Goldcrest Girls	28
29.	Umgåsarna	27
30.	Ekerskådarna	27
31.	Walking Women	26
32.	Lyckhem	26
33.	Sparvarna	14
34.	Dunungarna	11
35.	De fria svanarna	10

Totalt sedda arter 87

Bergfink	Kanadagås	Sothöna
Björktrast	Kattuggla	Sparvhök
Blå kärrhök	Knipa	Sparvuggla
Blåmes	Knölsvan	Spillkråka
Bofink	Koltrast	Stare
Domherre	Korp	Steglits
Dubbeltrast	Kråka	Stenfalk
Duvhök	Kungsfiskare	Stenknäck
Entita	Kungsfågel	Stjärtmes
Fasan	Kungsörn	Storskarv
Fiskmå	Lappuggla	Storskrake
Fjällvråk	M hackspett	Strömstare
Grågås	M korsnäbb	St hackspett
Gråhäger	Nötkråka	St korsnäbb
Gråsiska	Nötskrika	Summa
Gråsparv	Nötväcka	vanliga
Gråspett	Ormvråk	Svartmes
Gråtrut	Orre	Sångsvan
Gräsand	Pilfink	Talgoxe
Grönfink	Pilgrimsfalk	Talltita
Gröngöling	Pärluggla	Tamduva
Grönsiska	Ringduva	Tjäder
Gulspurv	Råka	Tofsmes
Gärdsmyg	Rödhake	Tornfalk
Havstrut	Rörhöna	Trädkrypare
Havsörn	Sidensvans	Turkduva
Hornuggla	Skata	Varfågel
Hökuggla	Skogsduva	Vinterhåmp-ling
Järpe	Skrattmå	
Kaja	Slaguggla	

Per Eriksson skötte som vanligt inmatningen av lagens resultat och genererade galant de olika listorna.

Möte med Mälarens vigg

Under mina eftermiddagspromenader efter Mälarens strand i Lögarängsparken i Västerås, träffar jag, sedan senhösten, ofta på vigg. I december och januari månad ska de vara ovanliga här men utan is och med global uppvärmning så verkar de vänta med flytten söderut.

Det är olika viggång som letar mat vid sjökanten. Ibland kan det vara tre eller fyra individer och andra gånger uppåt ett tjugotal. Det är en fin promenad efter mälärstranden som lockar många vandrare, så fåglarna är vana vid människor och inte särskilt rädda av sig.

Om jag sätter mig på någon av alla stenar som finns vid strandkanten så brukar de dra sig utåt sjön ett tjugotal meter. Där putsar de

sig och kollar in mot stranden. Om jag sitter kvar stilla och försiktigt, så brukar någon av viggarna, efter ett tag, ta kommandot och simma tillbaka in mot stranden. De andra viggarna i gruppen följer efter. När de är en fyra till fem meter från mig brukar fåglarna, en efter en och ibland allihop, dyka efter mat på botten. Jag har undrat vad det är för något de hittar och mumsar i sig.

När jag fick kontakt med jourhavande biolog, Didrik Vanhoenacker på Naturhistoriska Riksmuseet fick jag ett trovärdigt svar. Med hjälp av mina bilder gissar han att det är en trubbsumpsnäcka som de plockar upp. Det skall finnas gott om sådana snäckor i Mälaren. Heder åt jourhavande biolog som kunnigt svarat på de frågor jag skickat dit.

*Text & Foto:
Ulf-Göran Norefors
070 534 4051*

Trubbsumpsnäcka lär det finnas gott om i Mälaren så viggarna låter sig väl smaka.

Fågelskydd – ett av tre ben

BirdLife Sverige vilar idag på tre ben: fågelintresse, fågelskydd och fågelforskning. Niclas Lignell, väkänd VOF-profil, jobbar sen i höstas som fågelskydds-samordnare i BirdLife Sverige. Här svarar han på några frågor om sitt nya jobb.

Varför är fågelskyddsarbete viktigt för dig?

– Att arbeta med fågelskydd är för mig, pga av mitt stor intresse för fåglar, det naturliga sättet att arbeta med en hållbar framtid. Fåglarna är goda indikatorer på hur vi sköter vår miljö, hur vi hanterar de resurser vi fått att dela på. Att arbeta med fågelskydd är att arbeta med en del av den biologiska mångfalden och med syfte att gynna helheten. Fåglar finns i alla miljöer och är därmed väldigt lika oss. Att jobba med fågelskydd är att jobba för en hållbar framtid där kommande generationer ges möjlighet till god livskvalitet.

Vad gör du i ditt fågelskyddsarbete på BirdLife Sverige?

– Tillsamman med styrelsen, medlemmar och kollegor bevakar vi fåglarnas intresse och för deras talan. Sverige har sitt eget ramverk för fåglar, men också som medlem i EU, demokratiskt framtagna riktlinjer kring fåglarnas rätt – Fågelskyddsdirektivet. Som en del av BirdLife International är det då vårt uppdrag att via rådgivning, vara remissinstans och med viss lobbyverksamhet, se till att detta ramverk efterlevs i största möjliga mån. BirdLife International har bl.a. ett system med utnämning av skyddsvärda områden utifrån det direktivet – IBA områden.

Dessa områden är starkt förankrade som prioriterade områden med höga bevarandevärden i fråga om fåglarnas roll för den

Niclas Lignell med en praktfull lappuggla.

biologiska mångfalden. I mitt arbete ingår att tillsammans med våra regionala föreningar och myndigheter hålla de 84 svenska IBA-områdena med aktuell data om fågellivet, samt att löpande se om det finns behov av att skapa fler IBA -områden.

Tillsammans med min kollega Daniel Bengtsson försöker vi täcka fåglarnas intressen i Sveriges olika naturtyper – ett arbete som också styrs utifrån ett av EU beslutat ”Art- och habitatdirektiv” med syfte att motverka förlusten av biologisk mångfald.

Hur hänger fågelskyddsarbetet ihop med att värna om natur och klimat?

– Eftersom fåglar finns i alla våra miljöer är de därmed ett utmärkt redskap att använda för att stärka arbetet med bevarandet av allas våra nödvändiga livsmiljöer och klimatet. Till stor del nyttjar fåglar jordens resurser på samma vis som människan och är beroende av det vi också är beroende av. Har fåglarna en stabil miljö och ett gott klimat för överlevnad kommer vi också att ha det. ■

Källa: BirdLife Sverige

Obsar hämtade från rapportsystemet Artportalen 31/10 2020 - 20/2 2021

Observationerna är ej granskade
av RK eller RRK.

Text: Gunilla Hammarström

November

Kaspisk trut, 1 ex. sågs rastande vid Färjka-
jen, Västerås den 3.

Kungsfågelsångare, 1 ex. sågs födosökande i
Johannesberg, Årby, Hallstahammar sn. den
15.

Tretåig mås, 1 ex. sågs förbiflygande, Kwick-
sund, Rytterne sn. den 13.

Hökuggla, 1 ex. har rapporterats från följande
socknar - Västra Skedvi, Västervåla, Grythyt-
tan, Fläckebo, Sura, Hällefors, Hed, Ramsberg
och Ramnäs mellan den 5 - 29.

Fjällgås, 1 ex. har rapporterats från Hogglum-
backen, Västerfärnebo sn den 14, Dubbel-
ladan, Fläcksjön, Fläckebo sn. den 17 och 1
ex. sågs sträckande över Åsvägen 5, Ramnäs,
Ramnäs sn. den 20.

December

Grönlandsbläsgås, 2-6 ex. rapporterades från
Dubbelladan, Fläcksjön, Fläckebo sn. den
26 - 28.

Ägretthäger, 1 ex. sågs förbiflygande, Rudö.
Rytterne sn. den 7.

Hökuggla, 1 ex. har rapporterats från följande
socknar - Västra Skedvi, Ramnäs, Västervåla,
Fläckebo, Nora och Västerfärnebo mellan den
3 - 31.

Hökuggla, 2 ex. sågs födosökande på Orrkoj-
mossen, Fläckebo sn. den 25.

Januari

Hökuggla, 1 ex. rapporterades från följande
socknar - Fläckebo, Ramnäs, Grythytan,
Sura, Västervåla, Västra Skedvi, Hällefors,
Nora, Ramsberg, Hed, Vikar och Karbenning
mellan den 1 - 31.

Tallbit, 1 ex. sågs födosökande vid fågelmat-
ningen vid Dammsjön, Heds sn. den 17, 26.

Februari

Pilfink x gråsparv, 1 ex. sågs födosökande,
Stora Björso, Bergs sn. den 16.

Hökuggla, 1 ex. rapporterades från följande
socknar - Grythytan, Fläckebo, Västerås,
Västervåla, Hed, Västra Skedvi och Ramsberg
mellan den 1 - 20.

Hökuggla, 2 ex. rapporterades från Vargback-
en (Hälleskogen), Västerfärnebo sn. den 13.

Tallbit, 1 ex. sågs födosökande vid fågelmat-
ningen, Dammsjön, Heds sn. den 11. ■

FOTO: ANDERS LIF

Uggleveckan 2021 (20 mars t.o.m. 28 mars)

Text: Sören Larsson

**Lördagen 20 mars startar ugglelyssnar-
veckan i Västmanland 2021. Det här är 20:e
året i följd som vi gemensamt genomför
ugglelyssnarveckan i landskapet.**

Det ser mycket intressant ut inför uggleveckan
2021. Smågnagarinventeringen i Ramnäs i
november resulterade i rekordmånga sorkar
och möss. Den fina vinterperioden vi haft
hittills där vi kunnat läsa av smågnagarspår
i snön visar på fortsatt mycket god tillgång på
smågnagare. Vi får hoppas nu att kommande
varmluftperioder inte blir så våldsamma.

Även antalet ropande/hörda ugglor i Väst-
manland under januari och februari är flera än
på många år.

Vi vet inte i dagsläget hur det blir med
framkomligheten till skogsområden. Min re-
kommendation är ändå att i första hand lyssna
av de områden som ni lyssnat av tidigare år.
I några av landskapet kommuner genomförs
systematiska avlyssningar d.v.s. avlyssningen
sker på samma sätt och i samma områden
varje år. Detta sker i Surahammar, Västerås,
Hallstahammar, Sala och Skinnsberg. Resulta-
tet blir bättre och framförallt mer användbart.
Om någon mer kommun funderar på att starta
upp systematisk avlyssning och vill höra hur
vi andra gör så hör gärna av dig.

Jag vill påminna alla om följande. Vi är ute i
ugglornas revir och under häckningsperioden.
Följ därför Bird Life Sveriges policy att inte
störa/oroa ugglorna genom att försöka locka
igång dem att ropa. Revirhållande ugglor
ropar självmant i sitt revir.

Resultatet efter varje natts lyssning pre-
senteras på VOF:s hemsida vof.birdlife.se.
Du som är förtrogen med Artportalen kan
rapportera dina hörda och sedda ugglor där.
Om du istället vill rapportera på annat sätt

kan du ringa eller maila till kontaktpersonen
i din kommun eller till samordnaren för hela
landskapet.

KONTAKTPERSONER

- **Hällefors:** Leena Zander, 070- 362 30 25
- **Västerås:** Johan Karlsson, 070-666 07 27
- **Hallstahammar:** Johan Karlsson, 070-
666 07 27
- **Köping:** Daniel Bremer, 070-324 26 17
- **Arboga:** Seppo Leppälampi, 076-645
97 80
- **Lindesberg:** Lennart Sandberg, 070-603
15 73
- **Nora:** Roland Thuvander, 070-533 82 77
- **Sala:** Bo Eriksson, 070-510 57 21
- **Surahammar:** Sören Larsson, 070-567
87 25
- **Skinnskatteberg:** Leif Johansson, 070-
513 11 54
- **Norberg:** Vakant
- **Fagersta:** Roland Narfström, 070-787
89 39
- **Ljusnarsbergs:** Vakant

Samordnare för uggleveckan i hela land-
skapet är Sören Larsson, 070-567 87 25,
soren20@telia.com

P.g.a. coronapandemin kommer VOF inte
att erbjuda gemensamma uggleutflykter i
landskapet i år. De lokala klubbarna meddelar
på sina hemsidor hur de kommer att agera för
att följa regler och rekommendationer på ett
smittsäkert sätt vid ugglelyssning.

Notiser

Berguven minskar i Sverige

BirdLife Sveriges landsomfattande inventering av berguv under 2019 och 2020 är klar. Efter populationstoppen 1998–1999, till följd av räddningsaktioner med avel och utplantering, har det varit en minskning nationellt på 23 procent från 612 revir till 458 revir.

Minskningen är tydligast i Norrland samt i inlandets skogslandskap. Minskning sker även i vissa regioner i södra och mellersta Sverige t.ex. i Dalarna och Värmland.

Den viktigaste orsaken är troligen bristen på gnagare med uteblivna sorktoppar i norr. Minskat antal jordbruk och förändrade metoder i jordbruket kan också vara en bidragande orsak.

Strutsen - världens största fågel

får stora problem att fortplantera sig när temperaturen stiger eller sjunker 5 grader eller mer från idealtemperaturen 20 °C. Det skriver forskare vid Lunds universitet i en artikel i Nature Communications.

Forskarnas resultat visar att strutshonan läggs upp till 40 procent färre ägg om temperaturen varit ojämn dagarna innan äggläggning. Både hanarnas och honornas produktion av könsceller påverkas negativt.

Daglediga och holkbygge

Vintertid snickrar Daglediga holkar för ugglor, rödstjärtar, mesar och göktyta. Det har blivit 450 holkar som satts upp i skogarna i Västmanland. På Hälleskogsbrännan finns ett 100-tal rödstjärtsholkar som inventeras varje år. På Ångsö och Björnön vid Västerås sitter också holkar för mesar och göktytor som behöver inventeras och rensas helst varje år. Och det behövs fler personer som kan hjälpa till att inventera och snickra.

Har du lust att prova på holkinventering? Eller skulle du vilja vara med och snickra holkar tillsammans med holkgruppen? Hör av dig till Erik Westman, 073 023 8590.

Talgoxen memorerar och stjäl

En studie gjord av biologer vid Lunds Universitet visade att talgoxar kan sitta och iakta på avstånd och memorera var arter som hamstrar mat gömmer matbitarna.

Studien visade också att honor generellt är bättre än hanar på detta. Då jämfördes talgoxar med sina nära släktingar entita och talltita.

Till skillnad från entitor och talltitor hamstrar inte talgoxar mat för att överleva vintern. Istället observerar de var släktingarna gömmer sin mat och sedan stjäl de den.

Nattkvist Svalgården Öland

8 bäddar i dubbelrum
Exkursionsprogram
Fågelguidningar
Fågelkurser
Frågor om fåglar?
Välkomna till
www.svalgarden.se
070-558 59 70

Västmanlands lokala klubbar

Arboga Fågelklubb

Ordf. Seppo Leppälampi
076-645 9780
seppoleppalampi@hotmail.com
www.arboga-fk.net/

Fagersta Fågelskådare

Ordf. Jan Hellström
070 213 9665
lahol7@hotmail.com
www.fagerstafagelskadare.se

Frövi Fågelklubb

Ordf. Anders Forsell
072-720 74 90
<http://birds.nu/ffk.htm>

Naturskyddsföreningen Hallstahammar

Ordf. Christer Andersson
070-744 34 81
christer.andersson13@telia.com
<https://hallstahammar.naturskyddsforeningen.se/>

Naturskyddsföreningen Surahammar

Ordf. Tom Sävström
070 584 5909
t.savstrom@hotmail.se
<https://surahammar.naturskyddsforeningen.se/>

Studie
främjandet

Hedströmsdalens Ornitologiska Förening

Ordf. Tina Nordberg
070-303 1610
tina_nordberg@hotmail.com
www.alcedoattis.se/

Hällefors Ornitologiska Förening

Ordf. Aulis Syväjärvi
070 687 1111
aulis@atasteofmedia.se
www.halleforsornitologiskaforening.se/

Nora Biologiska Förening

Ordf. Peter Bernövall
070 212 3658
peterbernovall@gmail.com
www.norabf.se/

Ramnäs Virsbo Naturklubb

Ordf. Sören Larsson
070 5678 725
soren20@telia.com
www.hemsida.net/suranatur/

Sala Fågelklubb

Ordf. Kalle Källebrink
070 640 0501
kalle.kallebrink@gmail.com

Skultuna Naturklubb

Ordf. Börje Eriksson
070 712 8820
borje43@gmail.com

B FÖRENINGSBREV

Returadress
Fåglar i Västmanland
c/o Ulf Carlson
Byggmästarv 20
734 40 Hallstahammar

Västmanlands Ornitologiska Förening
www.vof.birdlife.se